

NVE

Analyseskjema for område 9

ANSVARLIG: Norges vassdrags og energidirektorat

PUBLISERT: 01.04.2019

I dette skjemaet presenteres de tematiske analysene av analyseområde 9 som er gjort som en del av arbeidet med å lage NVEs forslag til nasjonal ramme for landbasert vindkraft i Norge.

Det framgår av skjemaet hvem som har utført de ulike analysene. For mer informasjon henviser vi til NVEs rapport 12/2019 "NVEs forslag til nasjonal ramme for vindkraft".

For kart i høyere oppløsning henviser vi til kartverktøyet tilknyttet nasjonal ramme på NVEs nettsider.

Innledende beskrivelse av området

AREAL: 2286 km²

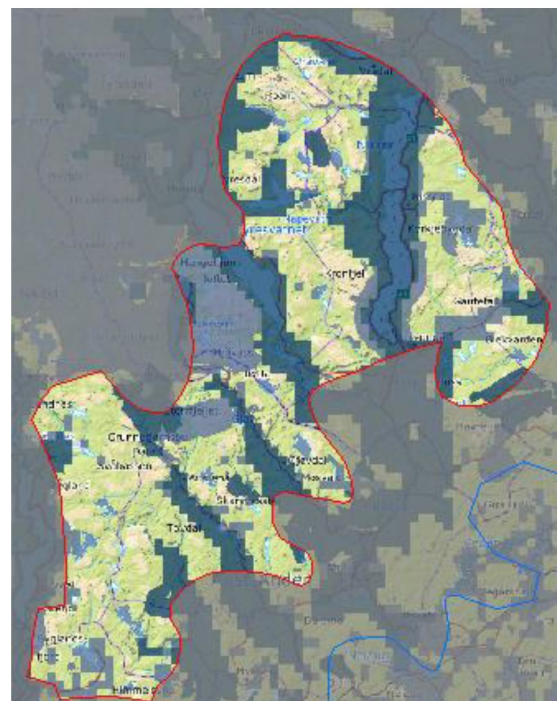
KOMMUNER: Åmli, Fyresdal, Nissedal, Bygland, Evje og Hornnes, Birkenes, Kviteseid, Froland, Drangedal.

Området som dekker deler av den indre regionen i Aust-Agder og Telemark består av kupert fjellterreng med store heiområder, særlig i vest. Selv om området er kupert med masse daler og vassdrag er fjellområdene relativt like. Aktuelle landskapsregioner er i hovedsak *Dal- og fjellbygder i Telemark og Aust-Agder* og *Fjellskogen i Sør-Norge*. Klimaet er klart oseanisk, med innslag av svakt oseanisk i nordvest. De mest aktuelle vegetasjonssonene er mellomboreal og nordboreal. Landbruk og skogsdrift utgjør en sentral del av den menneskelige påvirkningen. Deler av analyseområdet er preget av lite bebyggelse og få tyngre tekniske inngrep.

Figur 1: Kart over analyseområde 9. Bakgrunnskart: ©Kartverket.

EKSKLUSJONER: En del areal innenfor analyseområdet er ekskludert av ulike årsaker, og derfor ikke analysert.

Figur 2: Kart over analyseområde 9 med hardt (mørkeblå) og mykt (mellomblå) ekskluderte arealer. Bakgrunnskart: ©Kartverket.

Teknisk-økonomisk analyse

ANALYSER GJORT AV NVE

Nettkapasitet

Området 9 er plassert i mørkegrønn nettkategori, da det ligger i Sør-Norge, hvor det kan bygges ut mye ny vindkraft uten at det oppstår behov for større investeringer i transmisjonsnettledninger. Fra større deler av området er det imidlertid relativt langt til tilknytningspunkter i transmisjonsnett. I område 9 vil ny vindkraft trolig utløse behov for ny transformatorstasjon i transmisjonsnett og/eller nye regionalnettsledninger av betydelig lengde. Dette gjør at området er vurdert som noe dårligere enn områdene som er vurdert som aller mest gunstig nettmessig.

Kategori: Best

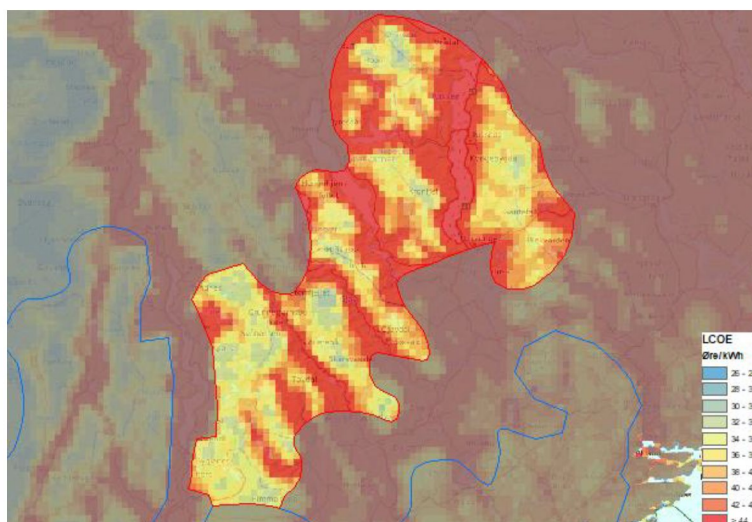
Potensial for vindkraftproduksjon

Totalscore: 6

Flere store arealer med middels LCOE sammenlignet med andre områder.

Topografien i området er forholdsvis lite kupert, noe som tilsier lav turbulens. Vindhastighetsfordelingen forventes å være jevn, noe som er gunstig for vindkraftproduksjon. Innlandsklima kan medføre stedvis fare for ising over lengre tidsperioder.

Kategori: Bra

Figur 3: LCOE-kart for analyseområde 9.

Tematisk analyse av miljø- og samfunnsinteresser

NVE

ANALYSER GJORT AV NVE

Nabovirkninger

BYGNINGSTETTHET: 2,1 per km²

Spredt hyttebebyggelse fordelt over hele analyseområdet. Det er likevel noen store arealer uten bebyggelse.

Reiseliv

Tall over årsverk i reiselivsnæringen viser at Kviteseid og Evje og Hornnes kommuner er viktigst for reiselivsnæringen i analyseområdet. Tallene indikerer for øvrig en relativt lav eksisterende reiselivsaktivitet i analyseområdet. Gautefall skisenter ligger nordøst i analyseområdet, og er Norges 19. største alpinanlegg. Det er et relativt tett nettverk av skiløyper rundt anlegget. I områdene rundt Evje i sør, Kyrkjebygda i øst og Skarsvassbu sentralt i analyseområdet er det nettverk av skiløyper. Den største konsentrasjonen av turløypenettverk ligger rundt Skarsvassbu.

ANALYSER GJORT AV MILJØDIREKTORATET

Fugl

Området omfatter betydelige forekomster av store rovfugl som kongeørn og hubro.

Flaggermus

Potensielt stor-/skimmelflaggermus, men for dårlig datagrunnlag til å kunne foreta en konfliktvurdering. De større vannforekomstene innenfor området kan potensielt være tilholdssted for stor-/skummelflaggermus, men disse inngår i ekskluderte områder. Høydekartlag indikerer potensial for funn i flere dalfører, men disse overlapper også i hovedsak med ekskluderte områder. Unntak er sørvest i området ved Homstølsvatn og innover forbi Heddevatnet og til Grimdalsvatnet, hvor både tilgang til vann og høyde tilsier potensial for funn. Dette må kartlegges i en evt. konsesjonssøknad.

Villrein

Analysearealet overlapper med Våmur–Roan og Setesdal Austhei villreinområder. Våmur–Roan villreinområde ligger i sin helhet innenfor analyseområdet. Dette er et relativt lite villreinområde på ca. 375 km² som ble etablert ved utvandring fra Setesdal Austhei på 1980-tallet. Bestandsmålet er på ca. 200 dyr, og reinen beiter mye i skog. Villreinens arealbruk ser ut til å endre seg fra år til år og fordele seg ut over hele villreinområdet. Reinen bruker områdene sør for Napevatn i større grad enn områdene nord for vannet. I Våmur–Roan opptreer reinen sjeldent i store flokker og det vanlige er småflokker fra en håndfull og opp til 20–30 individer sammen. Det er ikke definert egne kalvingsområder og man antar at simlene kalver spredt ut

over villreinområdene. De mest brukte kalvingsområdene finnes antagelig i nærheten av vinterbeitene. Helårsbeite og to trekkområder i området mellom Fyresvatnet og Nisser. Villreinområdet er lite og sårbart, og i deler av området er det relativt omfattende hyttebygging med ferdsel som kan påvirke villreinen negativt. Området langs "Napevegen" kan potensielt være en flaskehals for trekk og utveksling av dyr mellom nord- og sørområdet. Ytterligere fragmentering vil kunne få store konsekvenser for villreinstammen.

Innenfor Setesdal Austhei villreinområde ligger et randområde til det nasjonale villreinområdet i regional plan (Heiplanen), definert som "hensynssone villrein". Analyseområdet dekker også bygdenære leveområder/"bygdeutviklingssone", der villreinens interesser regnes for å være avklart ved at Heiplanen sine intensjoner og mål gjennomføres. Det vil være viktig at dette utredes og vurderes nøye i evt. konsesjonsbehandling av konkrete prosjekter.

Annet dyreliv

Analysearealet ligger innenfor forvaltningsområde for gaupe og har årlige registreringer av familiegupper. Midtre og Nord-Østre deler av området vurderes som viktig for oppnåelse av regionalt bestandsmål.

Naturtyper

Naturtypelokalitetene ligger spredt i området, helt i sør finnes flere kulturbetingede naturtyper (inkludert slåttemark). Flere verneområder fanger opp viktige naturlokaliteter med skog. Mellomliggende viktige naturtyper skog er viktig for økologiske nettverk.

Det pågår prosess med utvidelse av Urdvatn og Kallingshei naturreservat, berører et større område ved Kallingsheia.

Området Fyresdal og Nissedal er dårlig kartlagt. Området består for det meste av fattig berggrunn. Muligheter for spesielle naturverdier av høy kvalitet ansees som små. En del gamle trær i området mellom Fyresvatn og Nisser. Ved Håtveit mellom Nisser og Fyresvatn er det høy tetthet av utvalgt naturtype slåttemyr.

Landskap

Området omfatter større sammenhengende fjellskogsområder som strekker seg over store områder. Det er et stort spekter av ulike typer landskap fra småkupert vidde med lave dalganger og åsdrag til mer variert blanding av ulike typer åser, hei og vidder.

Etter NIN landskap utmerker analyseområdet seg med et lavt antall landskapstyper uavhengig av arealbruksintensitet, og en relativ jevn fordeling mellom de ulike typenes areal. Dette er relativt homogene områder.

Friluftsliv

Utredningsområdet ligger i Austheiene som er navnet på fjell- og heistrøkene mellom Setesdal i vest og Arendals- og Skiensvassdragene i øst. Austheiene er sammen med Setesdal Vesthei det nærmeste fjellområdet for mange mennesker på Sørlandet, og har mange svært viktige turområder med og uten tilrettelegging, samt utfartsområder. Området Kallingsheia–Rukkedalen, midt i utredningsområdet, er et svært viktig friluftslivsområde med sørlige del av DNTs hytte- og løypenett i Setesdal Austhei–Gautefall, øst i utredningsområdet, er et svært mye brukt friluftslivsområde for denne delen av Telemark og Grenland, men også for store deler av Agder. Området har fjellområder som fremstår urørte og lett tilgjengelig for hele regionen. Gautefallsområdet er delt mellom Drangedal og Nissedal kommune hvor det er ca.

1800 hytter. Gautefall skisenter er i området og sørger for tilrettelegging og oppkjøring av løyper i området. Kyrkjebygdheia nord for Gautefall har tilknytning til området via løypenett, og disse utgjør tilsammen svært viktige turområder med og uten tilrettelegging.

Helt i sør utgjør Årdalsknappen–Gautestad–Himmelsyna–Høgås et svært viktig friluftslivsområde regional betydning. Dette er også et viktig hytteutfartsområde for befolkningen i Kristiansandsregionen.

Sammenhengende naturområder

Store deler av analyseområdet består av naturområder uten tyngre inngrep. Innsjøer og bratt terreng hindrer naturlig sammenheng i en del tilfeller, og de enkelte områdene er ofte relativt atskilt fra andre større naturområder.

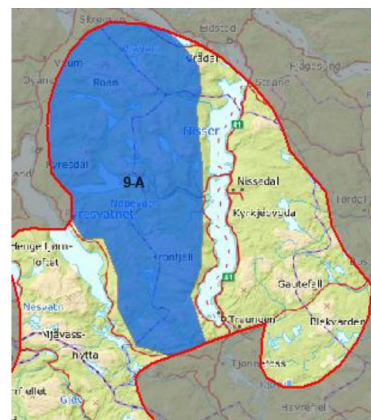
MILJØDIREKTORATETS FORSLAG TIL NYE EKSKLUSJONER BASERT PÅ DEN TEMATISKE ANALYSEN AV MILJØVERDIER

Forslag 9-A

Miljødirektoratets begrunnelse for eksklusjonsforslaget:

VILLREIN: Våmur–Roan villreinområde ligger i sin helhet innenfor analyseområdet. Villreinområdet er lite og sårbart. Området langs "Napevegen" kan potensielt være en flaskehals for trekk og utveksling av dyr mellom nord- og sørområdet. Reinen ser ut til å spre seg mer eller mindre tilfeldig ut over et stort område, og det er vanskelig å skille tydelig mellom arealbruken innenfor villreinområdet.

Direkte konflikt med Våmur–Roan villreinområde. Ettersom villreinområdet er lite vil ytterligere fragmentering av dette området kunne få store konsekvenser for den aktuelle villreinstammen.

Figur 4: Eksklusjonsforslag 9-A.
Bakgrunnskart: © Kartverket

NVEs vurdering av eksklusjonsforslaget

Alle nasjonale villreinområder er ekskludert, men NVE mener at dette ikke automatisk skal gjelde alle leveområder for villrein i Norge. Sett i lys av de gode produksjonsforholdene, mener vi i dette tilfellet at det i stedet bør gjøres konkrete vurderinger i en eventuell konsesjonsbehandling.

RESULTAT: NVE tar ikke forslaget til følge.

ANALYSER GJORT AV RIKSANTIKVAREN

Kulturminner og kulturmiljøer

Innenfor den regionale «Heiplanen» som dekker den midtre delen av analyseområde 9, er det mange typer kulturminner som ikke finnes ellers i Agder. Kulturminnene er hovedsakelig knyttet til utmarksbruk, som jakt, fiske, jernproduksjon og setring. Det er ikke valgt ut noen spesifikke kulturmiljøer som ligger innenfor dette arealet i analyseområde 11.

I den nordligste delen av analyseområdet, innenfor Telemark fylke, ligger vannet Nisser. Langsmed Nisser ligger det mange kulturminner, og særlig kulturmiljøet rundt Nissedal utpeker seg med store kulturminneverdier. Her ligger Nissedal middelalderse kirkested, to automatisk fredete middelalderbygninger på Nordbø og ellers mange graver og jernframstillingslokalteter.

I sørenden av vannet er det også et kulturmiljø med stor tetthet av kulturminner, inkludert den fredete Tveitsund bro.

RIKSANTIKVARENS FORSLAG TIL NYE EKSKLUSJONER BASERT PÅ DEN TEMATISKE ANALYSEN AV KULTURHISTORISKE VERDIER

Forslag Nissedal og Tveitsund bro

Riksantikvarens begrunnelse for eksklusjonsforslaget:

Kulturmiljøene langsmed Nisser omfattes av hard og noe myk eksklusjon. De kan potensielt være sårbare for visuell påvirkning fra eventuell vindkraftutbygging i tilstøtende områder.

NVEs vurdering av eksklusjonsforslaget

Store deler av arealet er allerede ekskludert. Resten ligger mellom øvrige ekskluderte arealer.

RESULTAT: NVE tar forslaget til følge.

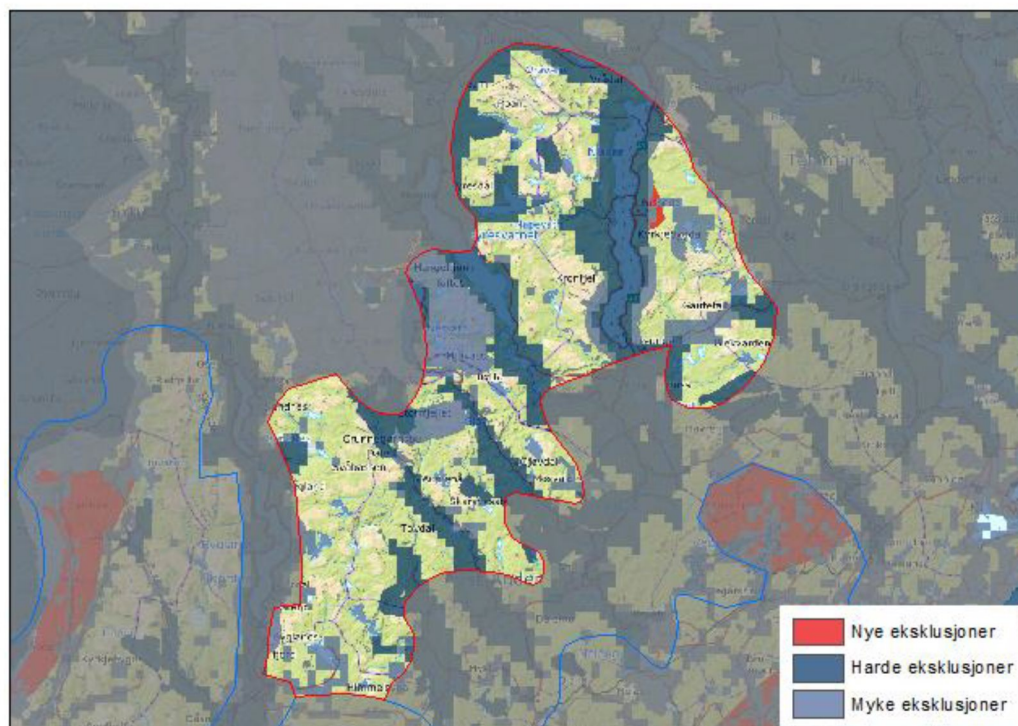

Figur 5: Eksklusjonsforslag Nissedal og Tveitsund bro. Bakgrunnskart: © Kartverket

Lokale og regionale innspill

Det har kommet innspill fra Bygland, Fyresdal og Evje og Hornnes kommuner, Naturvernforbundet i Agder, FNF Agder, Aust-Agder fylkeskommune, DNT Telemark, FNF Telemark, Fylkesmannen i Telemark og Telemark fylkeskommune. Innspillene gir mye informasjon om blant annet friluftsliv, reiseliv og villrein. Himmelsynaområdet og Gautefall er eksempler på områder med regional verdi for friluftsliv som er trukket frem i innspillene.

Oppdatert eksklusjonskart

Figur 6: Kart over analyseområde 9 etter nye eksklusjoner fra Miljødirektoratet og Riksantikvaren som er tatt til følge. Bakgrunnskart: ©Kartverket.